

DİL HARİTASI PROJESİ

BİNGÖL BULGULARI

Bingöl Bulguları

Kurdish Studies Center (KSC) tarafından Friedrich Ebert Stiftung Türkiye (FES) desteği ve Rawest Araştırma işbirliği ile hazırlanan Dil Haritası Projesi'nin Bingöl ayağında rastlanan bulgular bu belgede özetlenmiştir. 7-14 Ağustos 2024 tarihleri arasında Bingöl'de 938 kişilik örneklemle yapılan araştırmada katılımcıların demografik bilgileri, ana dillerini bilme-kullanma düzeyleri ve ana dile dair taleplerine ilaveten katılımcıların ideolojik eğilimleri de kaydedilmiştir. Bulgular aşağıda başlıklar halinde sıralanmaktadır.

A- DEMOGRAFİ

1. Merkez-Kırsal Dağılımı:

Anket katılımcılarının %68.1'i kentsel, %31.9'u kırsal alanlarda yaşamaktadır. Bu dağılım, kırsal nüfusun kent nüfusuna göre daha düşük olduğunu göstermektedir. TÜİK'in 2022 yılı Kent-Kır Nüfus İstatistikleri verilerine göre Bingöl'ün yüzde 35'i kırsal yaşamaktadır. Bu açıdan katılımcıların merkez-kırsal dağılımı Bingöl nüfusunu yansıtmaktadır.

Merkez-Kırsal	%
Merkez	68.1
Kırsal	31.9

2. Yaş Grubu Dağılımı:

Katılımcıların yaş dağılımı şu şekildedir: %25.7'si 18-29 yaş arası, %40.0'ı 30-49 yaş arası ve %34.4'ü ise 50 yaş ve üzeridir. 30-49 yaş grubunun en büyük payı (%40.0) oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımı TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2023 verileri ile de uyusmaktadır.

Yaş Grubu	%
18-29	25.7
30-49	40.0
50+	34.4

3. Cinsiyet Dağılımı:

Ankete katılanların %49.9'u kadın, %50.1'i erkektir. Cinsiyet dağılımı neredeyse eşittir.

Cinsiyet	%
Kadın	50.1
Erkek	49.9

4. Etnik Grup:

Katılımcıların %30.6'sının Kurmanç, %69.4'ünün ise Zaza olduğu kaydedilmiştir. Örneklemimiz içinde Zaza kimliğine sahip katılımcılar, Kurmanç kimliğine sahip katılımcıların iki katından fazladır.

Etnik Grup	%
Kurmanç	30.6
Zaza	69.4

5. Medeni Durum:

Katılımcıların %64.1'i evli, %7.4'ü boşanmış ya da eşi vefat etmiş ve %28.4'ü bekar ya da hiç evlenmemiştir. Evlilerin önemli bir çoğunluğu (%64.1) oluşturduğu görülmektedir.

Medeni Durum	%
Evli	64.1
Boşanmış/eşi vefat etmiş	7.4
Hiç evlenmemiş/bekar	28.4

6. Çocuk Durumu:

Evlenmiş olan katılımcıların büyük çoğunluğu (%92.2) çocuk sahibiyken, %7.8'inin çocuğu yoktur.

Çocuk durumu	%
Var	92.2
Yok	7.8

7. Çalışma Durumu:

Katılımcıların çalışma durumları çeşitlilik göstermektedir. İlk sırada yüzde 29.2 ile ev hanımları yer alırken, onları işsizler (%16.6) ve tam zamanlı çalışanlar (%16.5) takip etmektedir. Emekliler ise katılımcıların yüzde 11.2'sini oluşturmuştur.

Çalışma Durumu	%
Emekli	11.2
Ev hanımı	29.2
Öğrenci	8.0
İşsiz	16.6
Yarı zamanlı	6.3
Tam zamanlı	16.5
Esnaf	9.2
Nitelikli meslek	3.0

8. Eğitim Düzeyi (Dörtlü Ölçek):

Katılımcıların eğitim seviyeleri şöyle dağılmıştır: %8.0 öğrenci, %49.0 lise altı, %27.4 lise ve %15.6 lise üstü. Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımının da TÜİK'in Ulusal Eğitim İstatistikleri-2023 verilerindeki "15 yaş ve üzeri nüfusun illere göre bitirilen eğitim düzeyi tablosu" ile örtüştüğü gözlenmektedir. Buna göre katılımcıların yarısı lise altı eğitim düzeyinden rastlanmakta (%49.0), onları lise mezunları (%27.4) takip etmektedir.

Eğitim Düzeyi	%
Öğrenci	8.0
Lise altı	49.0
Lise	27.4
Lise üstü	15.6

B- İDEOLOJİK EĞİMLER

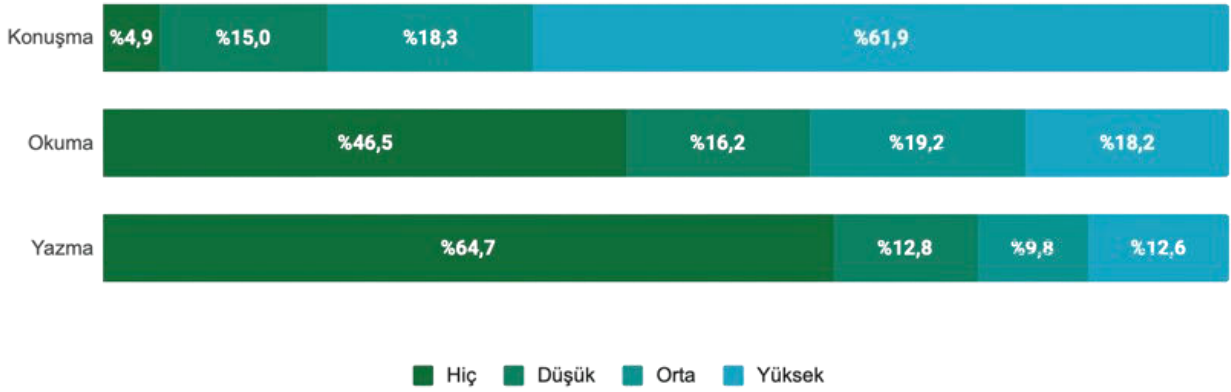
Bu tablo, katılımcıların Kürt milliyetçiliği, Atatürkçülük ve muhafazakarlık düzeylerini göstermektedir. Katılımcılar arasında Kürt milliyetçiliği eğilimi, üç farklı seviyede dağılım göstermektedir: %42.2'si düşük, %16.7'si orta ve %41.2'si yüksek seviyede Kürt milliyetçiliği eğilimine sahiptir. Bu sonuçlar, Kürt milliyetçiliğine yönelik yüksek eğilim gösteren katılımcıların oranının düşük seviyede eğilim gösteren katılımcılarla neredeyse eşit olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar arasındaki Atatürkçülük eğilimi değerlendirildiğinde, %59.2'sinin bu eğilimi düşük seviyede benimsediği, %20.1'inin orta ve %20.7'sinin yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Katılımcılar arasında muhafazakarlık eğilimi oranları incelendiğinde, düşük seviyede muhafazakarlık eğilimi gösterenlerin oranı %28.9, orta seviyede olanların oranı %25.1, yüksek seviyede muhafazakarlık eğilimine sahip olanların oranı ise %46.0 olarak kaydedilmiştir. Bu dağılım, muhafazakarlık eğiliminin toplumun büyük bir kısmında önemli bir yer tuttuğunu ve yüksek seviyede muhafazakarlık eğilimi gösterenlerin katılımcı kitlesinde belirgin bir ağırlık oluşturduğunu göstermektedir.

EĞİLİM	Düşük	Orta	Yüksek
Kürt Milliyetçiliği	42.2	16.7	41.2
Atatürkçülük	59.2	20.1	20.7
Muhafazakarlık	28.9	25.1	46.0

C- DİL BİLME VE KULLANMA

1. Ana Dil Becerileri (Konuşma, Okuma, Yazma):

Bu grafik, katılımcıların ana dillerinde konuşma, okuma ve yazma becerilerini göstermektedir. Konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerilerini hiç bilmeyenlerle düşük, orta ve yüksek düzeyde bilenler grafikte belirtilmiştir. Konuşmada hiç, düşük, orta ve yüksek seviyeler sırasıyla %4.9, %15.0, %18.3 ve %61.9'dur. Okuma becerilerinde ise bu oranlar %46.5, %16.2, %19.2 ve %18.2'dir. Yazma becerilerinde ise oranlar %64.7, %12.8, %9.8 ve %12.6'dır. Katılımcıların büyük bir kısmı ana dillerini orta ve üstü derecede konuşabiliyorken okuma-yazma becerilerinde “hiç” veya “düşük” seviyelerinde bir yığılma gözlemlenmektedir.

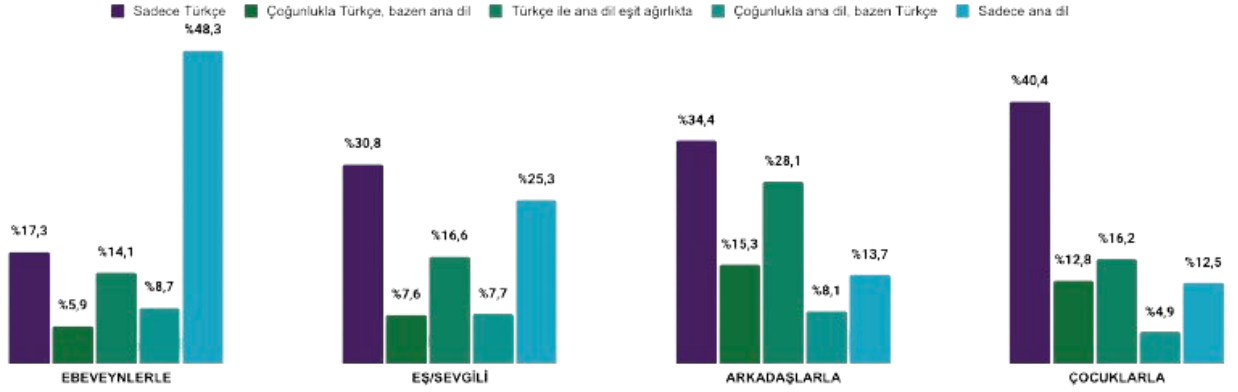
2. Çocukların Ana Dil Konuşma Düzeyleri:

Ebeveynlerin değerlendirmelerine göre çocukların ana dil konuşma düzeyleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Çocuklarının ana dilini hiç konuşamayanların oranı %29.1, düşük seviyede konuşabilenlerin oranı %28.2, orta seviyede konuşabilenlerin oranı %13.6 ve yüksek seviyede konuşabilenlerin oranı %29.0 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, çocukların ana dil becerilerinin genel olarak yetişkinlere kıyasla daha düşük seviyede olduğunu, ancak yüksek seviyede ana dil konuşma becerisine sahip olan çocukların oranının da dikkat çekici bir düzeyde bulunduğunu göstermektedir.

Çocukların ana dil konuşma düzeyi	%
Hiç	29.1
Düşük	28.2
Orta	13.6
Yüksek	29.0

3. Dil Kullanım Alanları (Aile, Partner, Arkadaşlar, Çocuklar):

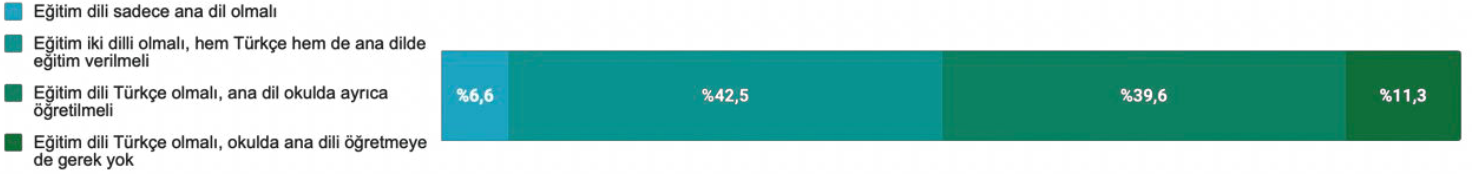
Bu grafik, farklı sosyal bağlamlarda (aile, eş/sevgili, arkadaşlar, çocuklar) Türkçe ve ana dil kullanım oranlarını göstermektedir. Ayrıntılı oranlar grafikte verilmiştir. Bu veriler, Türkçe'nin yaygın olarak kullanıldığı ancak ana dilin de özellikle aile içinde önemli bir iletişim dili olduğunu, farklı sosyal bağlamlarda Türkçe ve ana dil kullanım oranlarının değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

D- TALEPLER VE UYGULAMALAR

1. Okullarda Eğitim Dili:

Katılımcıların çok büyük bir kısmı ana dilin okullarda eğitim dili olarak ya da ilave derslerle öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunlar arasında en yaygın görüş eğitimin iki dilli olması gerektiği yönündedir (%42.5). Bunun hemen arkasında, katılımcıların yüzde 39.6'so ise Türkçe eğitim dilinin yanında ana dilin okullarda ders olarak öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmının ana dilin eğitimde en azından ders olarak yer almasını istediği, ayrıca iki dilli eğitim taleplerinin de güçlü bir destek bulduğu kaydedilmiştir.

2. Resmi Dil:

Katılımcılar, Zazaların/Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgelerde resmi dilin ne olması gerektiği konusunda çeşitli görüşlere sahiptir. "Resmi dil Türkçe olmalı ama Zazaca/Kürtçe de hizmet verilebilmeli" diyenlerin oranı %37.1, "Resmi dil iki tane olmalı, Türkçe ve Zazaca/Kürtçe" diyenlerin oranı %29.4, "Resmi dil sadece Türkçe olmalı" diyenlerin oranı %19.0 ve "Resmi dil sadece Zazaca/Kürtçe olmalı" diyenlerin oranı %14.8'dir. Türkçe'nin resmi dil olarak kalması ancak Zazaca/Kürtçe de hizmet verilmesi önerisi en fazla desteği almakla beraber Türkçe ile birlikte ya da sadece Zazaca/Kürtçe'nin resmi dil olması talepleri birlikte ele alındığındaki oran da (%43.9) dikkat çekicidir.

3. Kurmancî/Zazakî Seçmeli Dersler:

Okullarda Kurmanç/Zazaca ders uygulaması konusunda katılımcıların farkındalık ve bilgi düzeyleri grafikte belirtilmiştir. "Okullarda Kurmancî/Zazakî ders uygulaması yok" diyenlerin oranı %19.1, "Okulda Kurmancî/Zazakî ders olup olmadığını bilmiyorum" diyenlerin oranı %40.0 ve "Ortaokulda isteyen öğrenciler haftada 2 saat Kurmancî/Zazakî dersini seçebilir" diyenlerin oranı %40.9'dur. Katılımcılar arasında bu seçmeli derslerin uygulanıp uygulanmadığı hakkında bilgi eksikliği olduğu gözlemlenmektedir.

4. Zarok TV İzleme Alışkanlıkları:

Katılımcıların Kürtçe yayın yapan çocuk kanalı Zarok TV'yi izleme alışkanlıkları incelendiğinde, %5.7'si kanalı sık izlediğini, %16.6'sı nadir izlediğini, %29.0'ı ise hiç izlemediğini belirtmiştir. Zarok TV'yi bilmeyenlerin oranı ise %48.7 gibi yüksek bir orandadır. Bu bulgular, katılımcıların büyük bir kısmının Zarok TV hakkında bilgi sahibi olmadığını veya bu kanalı hiç izlemediğini göstermektedir.

